

Sygn. akt I Ns 371/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Bartoszycach, I Wydział Cywilny

w składzie: Przewodniczący: SSR Ewa Kurasz

Protokolant: st. sekr. sąd. Urszula Janowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2018 roku w Bartoszycach

na rozprawie

sprawy z wniosku M. P.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

I. oddalić wniosek;

II. zasądzić od wnioskodawcy M. P. na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. kwotę 7.537 (siedem tysięcy pięćset trzydzieści siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kwotę 480 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

III. nakazać ściągnąć od wnioskodawcy M. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bartoszycach kwotę 8.874,06 (osiem tysięcy osiemset siedemdziesiąt cztery 06/100) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa.

Sygn. akt I Ns 371/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawca M. P. wniósł o ustanowienie na stanowiącej jego własność nieruchomości, składającej się z działek gruntu oznaczonych w chwili składania wniosku numerami geodezyjnymi (...), położonej w N., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą numer (...), służebności przesyłu na czas nieokreślony na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G., polegającej na prowadzeniu przez działkę gruntu numer (...), wchodzącą w skład wyżej opisanej nieruchomości, linii elektroenergetycznych, w tym posadowieniu słupów energetycznych, wraz z infrastrukturą energetyczną i przesyłową oraz przesyłu nimi energii elektrycznej, dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek, awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany zniszczonych i zużytych elementów urządzeń, jak również ich odbudowy oraz prawie przejazdu/przejścia uczestnika przez wyżej wymienione nieruchomości wraz z niezbędnym sprzętem, celem dostępu do tych urządzeń, za jednorazowym wynagrodzeniem w łącznej kwocie 235.033 złotych.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik wnioskodawcy wskazał, że jest on właścicielem nieruchomości, której dotyczy wniosek. Na nieruchomości tej zostały posadowione wchodzące w skład przedsiębiorstwa uczestnika napowietrzne urządzenia elektroenergetyczne wraz z infrastrukturą przesyłową, które uniemożliwiają racjonalne korzystanie z nieruchomości.

Zdaniem wnioskodawcy uczestnik korzysta z jego nieruchomości bez jakiegokolwiek podstawy prawnej. Ponieważ wymiana pism w przedmiocie uregulowania tej kwestii okazała się bezowocna, wnioskodawca zlecił sporządzenie prywatnej opinii co do wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, a następnie złożył wniosek w sprawie (wniosek k. 2-8).

W kolejnych pismach procesowych pełnomocnik wnioskodawcy zakwestionował podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu. Wskazał, że w jego ocenie nie można zaliczyć okresu posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu na poczet czasu potrzebnego do nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu. Oświadczył, że nie zgadza się z taką wykładnią art. 285 k.c., która dopuszcza możliwość zasiedzenia służebności nie na rzecz nieruchomości władnącej, a na rzecz przedsiębiorstwa. Podniósł, że w jego ocenie prawa, jakim jest służebność przesyłu, nie można w ogóle nabyć przez zasiedzenie, gdyż nie wynika to wprost z regulacji ustawowych.

Pełnomocnik wnioskodawcy zakwestionował też przeniesienie na uczestnika posiadania urządzeń przesyłowych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy przez podmioty, które posiadały je przed nim (pismo procesowe k. 195-200).

Uczestnik (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o oddalenie wniosku w całości.

W uzasadnieniu odpowiedzi na wniosek uczestnik podniósł, że wniosek jest bezzasadny, gdyż nabył on przez zasiedzenie odpowiednią służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu na nieruchomościach wnioskodawczyńi.

Wskazał, że przez nieruchomość wnioskodawcy, działkę gruntu oznaczoną numerem geodezyjny (...), położoną w miejscowościach N., przebiegają linie energetyczne średniego napięcia: 15 kV B. – G., odgałęzienie S., wybudowana w 1961 roku, przebudowana wraz ze zmianą przebiegu w 1988 roku, odgałęzienie N. S. i odgałęzienie B., wybudowane w 1958 i 1961 roku lub wcześniej oraz linia główna B. – G., wybudowana w 1957 roku. Wobec tego, zdaniem uczestnika, nabył on przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu w dobrej wierze co do wszystkich linii posadowionych na nieruchomości wnioskodawcy najpóźniej z dniem 31 grudnia 2008 roku.

Uczestnik podniósł, że w zakresie posiadania linii elektroenergetycznych przebiegających przez nieruchomości wnioskodawcy jest on następcą Skarbu Państwa, na rzecz którego władztwo wykonywały istniejące od 1958 roku Zakłady (...) w B., a następnie powstałe w 1989 roku Przedsiębiorstwo (...) w O., które uzyskało posiadanie służebności na swoją rzecz po nabyciu odrębnej od Skarbu Państwa osobowości prawnej. W 1993 roku zostało ono przekształcone w spółkę akcyjną Skarbu Państwa – Zakład (...) Spółkę Akcyjną w O., który po 25 stycznia 2005 roku został przejęty przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G., w wyniku podziału którego powstał uczestnik.

Jednocześnie uczestnik zakwestionował wskazaną przez wnioskodawcę wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, jako rażąco zawyżoną (odpowiedź na wniosek k. 127-129).

W piśmie procesowym z dnia 20 grudnia 2017 roku pełnomocnik uczestnika sprecyzował, że nabył on przez zasiedzenie najpóźniej z dniem 06 grudnia 2010 roku służebność przesyłu (pismo procesowe k. 901-902).

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2017 roku, wydanym w niniejszej sprawie, pod ówczesną sygnaturą akt **INs 5933/13, Sąd Rejonowy w Bartoszycach ustanowił na rzecz uczestnika** (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. **służebność przesyłu** na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawcy M. P., dla której prowadzona jest księga wieczysta numer (...), polegającą na korzystaniu z posadowionych na niej urządzeń elektroenergetycznych w postaci linii napowietrznej średniego napięcia 15 kV B. – G. – linii głównej oraz odgałęzień S., P., N. suszarnia i B. oraz linii napowietrznej niskiego napięcia 04 kV ze stacji N., o przebiegu przestawionym na projekcie sporządzonym przez biegłego na kacie 266 akt sprawy, stanowiącym integralną część wydanego postanowienia. Sąd zasądził również od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwotę jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu w wysokości 31.631 złotych i oddalił wniosek w pozostałym zakresie. Zasądził również od uczestnika na rzecz

wnioskodawcy kwotę 10.854 złote tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bartoszycach kwotę 8.470,96 złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca M. P. jest właścicielem nieruchomości, składającej się wówczas między innymi z działki oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o pow. 123,79 ha, położonej w N., Gmina G., dla której jest prowadzona księga wieczysta numer (...). Na działce tej znajdują się linie elektroenergetyczne opisane w sentencji postanowienia. Powierzchnia obszarów służebności przesyłu dla wszystkich sieci elektroenergetycznych wynosi łącznie 18.946 m². Na nieruchomości znajduje się łącznie 39 słupów energetycznych linii średniego napięcia oraz 1 słup linii niskiego napięcia. Długość wszystkich linii wynosi 3.803,4 m.

Sąd Rejonowy wskazał, że stan faktyczny w sprawie ustalił w oparciu o przedłożone przez uczestników postępowania dokumenty oraz opinię biegłego z zakresu geodezji, kartografii i szacowania nieruchomości.

Sąd Rejonowy uznał, że podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności co do urządzeń będących przedmiotem wniosku, nie był zasadny. We odpowiedzi na wniosek nie wskazano bowiem, na czym zasiedzenie miało nastąpić, ani na czym zasiedziana służebność miała polegać. Przedłożone przez uczestnika na okoliczność przeniesienia na niego posiadania urządzeń elektroenergetycznych wydruki i pliki zapisane na płycie CD nie stanowią dokumentów w rozumieniu art. 244 i 245 k.p.c. Nie są bowiem oryginałami ani nie zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez adwokata lub radcę prawnego reprezentującego uczestnika. Wnioskodawca zakwestionował natomiast ich autentyczność. Uczestnik nie wykazał, jakie składniki majątkowe nowo tworzonej jednostkom przekazywali ich ewentualni poprzednicy prawni, a w szczególności, czy były to urządzenia elektroenergetyczne objęte niniejszym wnioskiem. Nie wykazał tym samym przeniesienia posiadania służebności.

Sąd Rejonowy uznał więc podniesiony zarzut przedawnienia za nieudowodniony.

W konsekwencji, ponieważ uczestnik nie dysponował tytułem prawnym do posadowienia na gruncie wnioskodawcy urządzeń elektroenergetycznych, ustanowiono służebność przesyłu. Wysokość wynagrodzenia z tego tytułu Sąd Rejonowy ustalił na podstawie przeprowadzonego dowodu z opinii biegłego (wraz z ustnymi wyjaśnieniami i opiniami uzupełniającymi). Od uczestnika na rzecz wnioskodawcy zasądzono kwotę 31.631 złotych jednorazowego wynagrodzenia, oddalając wniosek w pozostałej części (co do zasądzenia wynagrodzenia w wyżej wysokości).

O kosztach procesu Sąd Rejonowy rozstrzygnął na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. uznając, że interesy uczestników postępowania nieprocesowego w niniejszej sprawie były sprzeczne, a o kosztach sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (postanowienie z uzasadnieniem k. 574, 580-586)

Od powyższego orzeczenia apelację wnieśli zarówno wnioskodawca jak i uczestnik. Uczestnik zaskarżonemu orzeczeniu zarzucał dowolną ocenę dowodów, a przez to niezasadne nieuwzględnienie podniesionego przez niego zarzutu zasiedzenia, co powinno skutkować oddaleniem wniosku, natomiast wnioskodawca zaskarżył orzeczenie w zakresie oddalającym jego wniosek o przyznanie wynagrodzenia w wyższej wysokości (apelacje k. 592-595, 704-709, odpowiedź na apelacje k. 728-738).

Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2018 roku, wydanym w sprawie **IX Ca 649/17, Sąd Okręgowy w Olsztynie uchylił zaskarżone postanowienie w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bartoszycach** pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd II instancji wskazał, że przyczyną uchylecia zaskarżonego orzeczenia było nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd I instancji. Sąd Rejonowy nie rozpoznał bowiem należycie zarzutu zasiedzenia podniesionego przez uczestnika w toku postępowania. Sąd Rejonowy dokonał oceny prawnej zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu jako niezasadnego, bez ustalenia w tym zakresie stanu faktycznego odnoszącego się do podmiotu, który wznosił urządzenia przesyłowe na nieruchomościach wnioskodawcy, kto nimi i w jakim zakresie władał, co dotyczy sprawowania faktycznego władztwa zarówno przed

dniem 01 lutego 1989 roku jak i po nim, brak jest też ustaleń faktycznych co do podmiotowych przekształceń (przenoszenia i następstwa) posiadania służebności oraz co do okoliczności istotnych dla oceny posiadania pod kątem dobrej i złej wiary.

Sąd Okręgowy wskazał, że w jego ocenie wydruki komputerowe również mogą być dowodem w procesie cywilnym. Stanowią one „inny środek dowodowy” w rozumieniu art. 308 i 309 k.p.c. Jest to środek dowodowy świadczący o istnieniu zapisu komputerowego w chwili wydrukowania tekstu. W poczet materiału dowodowego mogą zostać również włączone niepoświadczone za zgodność z oryginałem kserokopie dokumentów. Kodeks cywilny nie zawiera bowiem zamkniętej listy środków dowodowych, a kserokopie dokumentów mogą również podlegać ocenie Sądu w toku postępowania dowodowego, tym bardziej, że w niniejszej sprawie zastrzeżenia wnioskodawcy dotyczyły jedynie części przedłożonych kserokopii dokumentów – dotyczących przeniesienia posiadania urządzeń.

Sąd odwoławczy wskazał, że w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do wykazania przeniesienia posiadania tego rodzaju służebności nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, że urządzenia te istniały w oznaczonym miejscu i czasie i były wykorzystywane do przesyłu energii oraz, że działanie to jest kontynuowane przez uczestnika. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, nie podlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzanie ich przekazania następcy (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 02 marca 2017 roku, V CSK 356/16).

Sąd Okręgowy podniósł też, że uczestnik w odpowiedzi na wniosek wskazał siebie jako podmiot, który nabył służebność przez zasiedzenie. Określił też, że chodzi o służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Ograniczenie skutku uwzględnienia zarzutu zasiedzenia do sprawy, w której zarzut ten został podniesiony powoduje, że rozpoznanie tego zarzutu nie jest uzależnione od spełnienia wymagań dotyczących kręgu uczestników postępowania o stwierdzenie zasiedzenia ani innych wymagań odnoszących do tego postępowania, uzasadnionych skutecznością erga omnes postanowienia o stwierdzaniu zasiedzenia. Sąd może rozpoznać zarzut posiadacza urządzeń przesyłowych, że służebność została nabyta przez zasiedzenie przez jego poprzednika prawnego, niebiorącego udziału w sprawie (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2017 roku, sygn. akt V CSK 317/16 oraz uchwałę z dnia 23 marca 2016 roku, sygn.. akt III CZP 101/15).

Sąd odwoławczy wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien poczynić ustalenia faktyczne w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym dokonać ustaleń odnoszących się do zarzutu zasiedzenia w oparciu o dowody dołączone przez uczestniczkę postępowania do odpowiedzi na wniosek i dopiero wtedy dokonać oceny prawnej żądań uczestników niniejszego postępowania. Powinien również poddać analizie kwestię ewentualnej modernizacji linii energetycznej i związanej z nią zmiany jej przebiegu (postanowienie z uzasadnieniem k. 929, 933-941).

Sąd ustalił, co następuje:

Działka gruntu oznaczona numerem geodezyjnym (...), położona w N., gmina G., co najmniej od 1970 roku była własnością Skarbu Państwa. Działka ta ulegała dalszym podziałom geodezyjnym. W 2001 roku w ewidencji gruntów ujawniono powstałą w wyniku jej dalszych podziałów działkę gruntu numer (...), o pow. 123,79 ha, która pozostawała wówczas w zarządzenie Skarbu Państwa – Agencji (...) – (...) Skarbu Państwa w T.. Dla nieruchomości Sąd Rejonowy w Bartoszycach założył księgę wieczystą numer (...).

Umową sprzedaży z dnia 19 stycznia 2004 roku Skarb Państwa – Agencja (...) zbyła na rzecz R. i J. małżonków P. między innymi prawo własności działki gruntu numer (...). Następnie na podstawie umowy darowizny z dnia 27 października 2010 roku nieruchomość składająca się z działek gruntu numer (...) i działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym (...), położonych w miejscowości N., gmina G., została zbyta na rzecz wnioskodawcy M. P..

Na podstawie mapy podziału nieruchomości, sporządzonej dnia 15 grudnia 2017 roku, ujawniono w księdze wieczystej podział geodezyjny działki gruntu numer (...) na działki numer (...), odpowiednio o powierzchni 0,9120 ha i 122,88 ha.

(dowody: wydruk z elektronicznej księgi wieczystej k. 12-20, 1022-1026;

odpis z księgi wieczystej k. 114-116,

zawiadomienie k. 911,

informacje ze Starostwa Powiatowego w B. k. 884, 1029,

mapa podziału nieruchomości k. 1031,

wykaz zmian gruntowych k. 1030,

wypis z kartoteki budynków k. 885-887,

wypis z rejestru gruntów k. 888,

z zamkniętych akt Kw numer (...): opis i mapa k. 2, zarządzenia k. 3, 4, protokół zdawczo – odbiorczy k. 5-6 oraz papierowa księga wieczysta

z akt Kw numer (...): umowa k. 2-8, opis i mapa k. 14 oraz papierowa księga wieczysta,

z akt Kw numer (...): umowa k. 2-3, opis i mapa k. 4, zawiadomienie k. 49-51 oraz papierowa księga wieczysta)

Na nieruchomości składającej się między innymi z działki gruntu oznaczonej dawniej numerem geodezyjnym (...), a obecnie numerami geodezyjnymi (...), położonej w N., gmina G. I., dla której jest prowadzona księga wieczysta numer (...), znajdują się linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV: B. – G. – linia główna oraz odgałęzienia S., P., N. suszarnia, B., a także linia niskiego napięcia 0,4 kV ze stacji N., obwód 01.

Linia elektroenergetyczna B. – G. została wybudowana w 1957 roku i zmodernizowana w 1970 roku. Odgałęzienie S. wybudowano w 1961 roku i zmodernizowano w 1988 roku. Odgałęzienie P. zostało wybudowane w 1957 roku i zostało zmodernizowane przed 1989 rokiem. Odgałęzienie N. suszarnia zostało wybudowane w 1958 roku i zmodernizowane przed 1989 rokiem. Odgałęzienie B. wybudowano w 1958 roku i zmodernizowano przed 1989 rokiem. Linia niskiego napięcia została wybudowana w 1976 roku.

Po dniu 01 stycznia 1989 roku ani linia średniego napięcia wraz z odgałęzieniami, ani linia niskiego napięcia nie były modernizowane i nie zmieniały swojego przebiegu.

(dowody: dokumentacja linii elektroenergetycznych k. 596-700,

opinia biegłego z zakresu geodezji, kartografii i szacowania nieruchomości wraz z opinia uzupełniającymi k. 218-266, 378-387, 490-491)

W chwili wybudowania linii elektroenergetyczne znajdujące się na nieruchomościach wnioskodawcy M. P., stanowiły własność Skarbu Państwa. Nieruchomości, na których były budowane i modernizowane, również stanowiły wówczas własność Skarbu Państwa.

Na mocy zarządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z 17 maja 1945 roku i 19 sierpnia 1948 roku zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe o nazwie (...), z siedzibą w O.. Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 11 stycznia 1949 roku wpisał je do rejestru handlowego – działu D. Do zadań przedsiębiorstwa należało między innymi wytwarzanie i rozdzielanie energii elektrycznej na terenie byłych (...).

Na mocy zarządzenia Ministra Energetyki numer (...) z dnia 31 grudnia 1952 roku zostało utworzone z dniem 01 stycznia 1953 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...), któremu przydzielono do prowadzenia działający jako jednostka wewnętrznego rozrachunku gospodarczego „ Zakład (...) w O.”. Zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki numer (...) z 28 lutego 1958 roku jego nazwę zmieniono jego nazwę na „ Zakład (...) w O.”.

Na mocy zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki numer (...) z 25 listopada 1958 roku, z dniem 01 stycznia 1959 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe Zakłady (...) w B., zwane później (...) w B.. W skład tego przedsiębiorstwa weszło, po połączeniu z innymi przedsiębiorstwami, przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) w O..

Zarządzeniem Ministra Przemysłu numer(...) z 16 stycznia 1989 roku z dniem 01 stycznia 1989 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O., które powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w B. na bazie zakładu (...) w O.. Nowo powstałemu przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia podzielonego przedsiębiorstwa, zgodnie z ustaleniami powołanej w tym przedmiocie komisji.

Zarządzeniem numer (...) Ministra Przemysłu i Handlu z 09 lipca 1993 roku, z dniem 12 lipca 1993 roku dokonano podziału przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) w O. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia tego przedsiębiorstwa do Spółki Akcyjnej (...) w W. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna w O.. Na mocy § 3 ust. 1 i 3 tego zarządzenia nowo powstała spółka wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki poprzednika prawnego, w tym wszystkie prawa majątkowe i niemajątkowe.

Z dniem 31 grudnia 2004 roku Zakład (...) Spółka Akcyjna w O., na mocy uchwały nadzwyczajnego walnego zgromadzenia z 26 listopada 2004 roku, w trybie art. 492 § 1 k.s.h., poprzez przeniesienie całego swojego majątku, połączyła się z innymi spółkami dystrybucyjnymi i weszła w skład (...) Spółki Akcyjnej w G..

W latach 2005-2007 spółka istniała pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w G..

Na mocy uchwały numer (...) z 06 czerwca 2007 roku zmieniono nazwę (...) Spółki Akcyjnej w G. na (...) Spółkę Akcyjną w G..

Obecnie znajdujące się na nieruchomościach uczestnika linie elektroenergetyczne i urządzenia przesyłowe stanowią własność uczestnika i wchodzą w skład jego przedsiębiorstwa.

(dowody: zarządzenia k. 966-969, 973-974, 1003-1008

postanowienia k. 970 – 972,

akt przekształcenia k. 975-981,

protokoły nadzwyczajnego walnego zgromadzenia k. 982-1002,

pismo k. 1009-1015,

protokół k. 1016 – 1019,

odpis pełny z KRS k. 500-517,

z akt I Ns 5855/10 Sądu Rejonowego w Bartoszycach stanowiących załącznik do akt sprawy: dokumenty k. 326-429, 530-534, 548-553, 565-583, 586-590, 607-611, 676-677, 679-688)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o: wydruki z elektronicznych ksiąg wieczystych (k. 12-20, 1022-1026), odpis z księgi wieczystej (k. 114-116), informacje ze Starostwa Powiatowego w B. oraz dokumenty i mapy z ewidencji

gruntów i budynków (k. 884-888, 1029-1030, 911) dokumenty zawarte w aktach ksiąg wieczystych stanowiących załącznik do akt sprawy oraz dokumenty związane z powstaniem i przekształceniami poprzedników prawnych uczestnika zawarte w aktach I Ns 5855/10 Sądu Rejonowego w Bartoszycach, stanowiących załącznik do akt sprawy (326-429, 530-534, 548-553, 565-583, 586-590, 607-611, 676-677, 679-688) oraz aktach niniejszej sprawy (k. 500-517, 966-1020). Dowody te są ze sobą zgodne i tworzą wspólnie spójny obraz stanu faktycznego w sprawie. Te, na których oparł się Sąd wydając orzeczenie w sprawie, zostały przedłożone w kopiach potwierdzonych za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie radcę prawnego (adwokata) lub sporządzone na zarządzenie Sądu z innych akt (ksiąg wieczystych, akt rejestrowych) z oryginałów dokumentów lub ich uwierzytelnionych odpisów. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie pojawił się więc ponownie problem uznania za dowód w sprawie nie poświadczonych za zgodność z oryginałem kserokopii dokumentów i plików zapisanych na płycie CD. Wobec uzupełnienia przez uczestników postępowania nieprocesowego oraz przez Sąd z urzędu materiału dowodowego w sprawie, nie było potrzeby sięgania do tych środków dowodowych przy rozpoznaniu sprawy. Nie miały więc one istotnego znaczenia dla jej rozstrzygnięcia, podobnie jak przedłożony przez wnioskodawcę prywatny operat rzeczoznawcy (k. 28-104) oraz pisma stron (k. 21-27).

Sąd rozstrzygając sprawę oparł się również o opinię pisemną i opinie uzupełniające biegłego z zakresu geodezji, kartografii i szacowania nieruchomości (k. 218-266, 378-387 i 490-491). Opinia ta została sporządzona w sposób fachowy, wnioski z niej wynikające są jasne, a wywody i twierdzenia w niej zawarte zostały przedstawione przez biegłego w sposób zrozumiały i zgodny z zasadami logiki. Z uwagi na oddalenie wniosku, miała ona jednak dla rozstrzygnięcia znaczenie jedynie częściowe – w zakresie, w jakim ustalono w niej istnienie na nieruchomości wnioskodawcy linii elektroenergetycznych i innych urządzeń. Nie miały natomiast znaczenia kwestie związane z wysokością ewentualnego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

Wniosek wniesiony w sprawie podlegał oddaleniu z uwagi na zasadność zarzutu zasiedzenia służebności o treści tożsamej z treścią tej, o ustanowienie której wnosiła wnioskodawca.

Stosownie do treści art. 285 § 1 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władnanej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władnanej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władnanej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio (art. 292 k.c.). Zgodnie natomiast z art. 352 § 1 i 2 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności. Do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy.

Natomiast zgodnie z art. 305¹ k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Wbrew twierdzeniom pełnomocnika wnioskodawcy przepisy kodeksu cywilnego dopuszczają możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej związanej z posadowieniem na cudzym gruncie urządzeń, o których stanowi art. 49 k.c., a także służebności przesyłu, wskazując na przesłanki tego nabycia, jak i podmioty, na rzecz których stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie może nastąpić. Dobra bądź zła wiara nie ma wpływu na samą możliwość zasiedzenia, wpływa jedynie na okres posiadania prowadzący do zasiedzenia.

Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 roku (sygn. akt III CZP 18/13) przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. było dopuszczalne nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej

treścią służebności przesyłu, a okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹ – 305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności. W uchwale tej Sąd Najwyższy opowiedział się nie tylko za możliwością zasiedzenia służebności przesyłu, ale również za możliwością zaliczenia na poczet okresu posiadania potrzebnego do jej nabycia przez zasiedzenie okresu posiadania odpowiadającego zakresem służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, a więc stanu faktycznego istniejącego przed dniem 03 sierpnia 2008 roku (data wejście w życie przepisów dotyczących służebności przesyłu). Wyrażony w tejchwale pogląd prawny podziela Sąd orzekający w niniejszej sprawie. Jest on również ugruntowany w orzecznictwie. Przykładowo w postanowieniu z dnia 09 sierpnia 2018 roku (sygn. akt II CSK 164/18) Sąd Najwyższy orzekł, że w odniesieniu do służebności przesyłu należy wyraźnie oddzielić dwie konstrukcje: służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, która mogła zostać nabyta przez zasiedzenie przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, oraz służebność przesyłu. Chociaż obydwa prawa mają analogiczną treść oraz pełnią te same funkcje, to nie można ich utożsamiać, ponieważ odmienna jest ich podstawa prawna - art. 145 i 292 k.c. oraz art. 305¹-305⁴ k.c. Utrwalony jest także pogląd, że dopuszczalne było przed wejściem w życie art. 305¹ do 305⁴ k.c. nabycie przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności (ostatnio patrz przykładowo również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2018 roku, sygn. akt II CSK 190/18, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2018 roku sygn.. akt II CSK 89/18).

Na gruncie niniejszej sprawy należy stwierdzić, że uczestnik jest, stosownie do art. 352 k.c., posiadaczem służebności gruntowej na nieruchomościach stanowiących obecnie własność wnioskodawcy. Okoliczność ta była bezsporna i stanowiła podstawę wniesienia wniosku w sprawie. W sprawie było też bezsporne, że uczestnik jest obecnie właścicielem urządzeń elektroenergetycznych, trwałych i widocznych, posadowionych na nieruchomości wnioskodawcy, z czego wywodził on jego interes prawny do wzięcia udziału w postępowaniu w charakterze uczestnika. Z dokumentów, z których część, jak choćby zarządzenia Ministrów, odpisy z Krajowego Rejestru Sądowego, postanowienia sądów czy akty notarialne, posiada walor dokumentów urzędowych, wynika, iż przedtem urządzenia te wchodziły w skład przedsiębiorstw, na skutek przekształceń których powstał uczestnik. Począwszy od ich wybudowania, na przestrzeni lat z urządzeń posadowionych na działkach wnioskodawcy korzystali uczestnik jak i jego poprzednicy prawni, w ramach ich eksploatacji, napraw, konserwacji, czy też remontów. Zgodnie zatem z przepisem art. 352 k.c. „faktycznie korzystali oni z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności”, czyli byli jej posiadaczami w takim zakresie. Posiadanie to polegało na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia - słupów i rozpiętych między nimi przewodów i było przenoszone z jednego podmiotu na drugi, na skutek dokonywanych przekształceń własnościowych, nowe podmioty przejmowały przy tym mienie podmiotów likwidowanych co do zasady na zasadzie sukcesji generalnej.

Pełnomocnik wnioskodawcy kwestionował następstwo prawne uczestnika w stosunku do przedsiębiorstw państwowych, które wybudowały linie elektroenergetyczne oraz podważał fakt możliwości doliczenia do okresu posiadania uczestnika okresu ich istnienia. Ze stanowiskiem tym nie sposób się zgodzić. Bezspornym jest, że przed dniem 31 stycznia 1989 roku i wprowadzoną z tym dniem zmianą art. 128 k.c. obowiązywała w polskim systemie prawnym zasada jednolitości własności państwowej. Na skutek tego przedsiębiorstwa państwowe nie były co do zasady właścicielami swojego majątku. Stanowił on własność Skarbu Państwa i pozostawał jedynie w ich zarządzie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 18 czerwca 1991 roku (sygn. III CZP 38/91), z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 3, poz. 11) zniesiona została zasada, że jedynie Skarbowi Państwa może przysługiwać prawo własności mienia państwowego, w wyniku czego państwowe osoby prawne uzyskały zdolność prawną w zakresie nabywania składników majątkowych na własność. Zmiana art. 128 k.c. dokonana tą ustawą nie spowodowała przekształcenia przysługujących państwowym osobom prawnym - z mocy przepisów kodeksu cywilnego i ustaw szczególnych - uprawnień do części mienia ogólnonarodowego, pozostających w ich zarządzie w dniu wejścia w życie wymienionej ustawy. Przekształcenie zarządu, w odniesieniu do budynków, innych urządzeń i lokali znajdujących się na tych gruntach - w prawo własności, nastąpiło na podstawie ustawy z

dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. Nr 79, poz. 464), a co do innych składników majątkowych (w prawo własności) nastąpiło na podstawie ustaw określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych (podobnie postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2008 roku, II CSK 314/08). Fakt, iż przed 1990 rokiem urzędzenia przesyłowe były własnością Skarbu Państwa nie oznacza jednak niemożności doliczenia do czasu posiadania potrzebnego do nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie okresu posiadania przez przedsiębiorstwa państwowe, ani niemożności nabycia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przez Skarb Państwa reprezentowany przez to przedsiębiorstwo. W uzasadnieniu postanowienia z 13 października 2011 roku (sygn. akt V CSK 502/10) Sąd Najwyższy stwierdził, że posiadanie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych oraz cudzej nieruchomości, na której zostały posadowione, jest posiadaniem w rozumieniu art. 352 k.c. i może prowadzić do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (art. 292 w zw. z art. 172 k.c.). W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że obowiązujący do dnia 31 stycznia 1989 r. art. 128 k.c., wyrażający zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, uniemożliwiał państwowym osobom prawnym, sprawującym zarząd mieniem państwowym, nabycie jakichkolwiek praw do tego mienia, a zatem w okresie obowiązywania tego przepisu Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe, był posiadaczem urządzeń przesyłowych i cudzej nieruchomości, na której je posadowiono i tylko on, a nie przedsiębiorstwo państwowe, mógł nabyć przez zasiedzenie służebność gruntową przesyłu. Praktycznie dopiero od chwili tzw. "uwłaszczenia" przedsiębiorstw państwowych, które nastąpiło na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o zmianie u.g.g., która weszła w życie z dniem 07 stycznia 1991 roku, przedsiębiorstwa te mogły posiadać służebność we własnym imieniu i na swoją rzecz i nabyć ją przez zasiedzenie (porównaj między innymi uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r. III CZP 38/91, OSNC 1991/10-12, poz. 118). W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że osoba prawna, która przed dniem 1 lutego 1989 r., mając status państwowej osoby prawnej, nie mogła nabyć (także w drodze zasiedzenia) własności nieruchomości ani ograniczonych praw rzeczowych, może do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po dniu 1 lutego 1989 r. doliczyć okres posiadania Skarbu Państwa sprzed tej daty. Stanowisko to wyrażone zostało w szczególności właśnie w odniesieniu do przedsiębiorstw energetycznych i innych przedsiębiorstw przesyłowych, które do dnia 1 lutego 1989 r. korzystały ze służebności przesyłu w ramach zarządu mieniem państwowym w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, a więc w istocie były dzierżycielami w rozumieniu art. 338 k.c., co uniemożliwiało im, podobnie jak art. 128 k.c., nabycie na swoją rzecz własności ani innych praw rzeczowych. Podsumowując należy stwierdzić, iż zgodnie z dominującą obecnie linią orzecniczą, którą podziela Sąd orzekający w sprawie, posiadanie służebności przez przedsiębiorstwo państwowe reprezentujące Skarb Państwa mogło doprowadzić do zasiedzenia służebności na rzecz Skarbu Państwa, a po nabyciu mienia Skarbu Państwa przez przedsiębiorstwo państwowe (co do zasady po dniu 07 stycznia 1991 roku) lub inny podmiot może ono doliczyć okres posiadania poprzednika do okresu posiadania koniecznego do nabycia prawa przez zasiedzenie na swoją rzecz.

W niniejszej sprawie wnioskodawca kwestionował fakt przejęcia przez uczestnika posiadania urządzeń przesyłowych znajdujących się na jego nieruchomości od przedsiębiorstw państwowych będących jego poprzednikami prawnymi.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę całokształt materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy, następstwo uczestnika co do posiadania urządzeń przesyłowych na nieruchomości wnioskodawcy po przedsiębiorstwach państwowych, które je wybudowały i eksploatowały, zostało wykazane.

W postanowieniu z dnia 23 marca 2018 roku (sygn. akt I CSK 422/17) Sąd Najwyższy wskazał, że jest powszechnie znane, a więc odpowiada pojęciu faktów notoryjnych (art. 213 § 1 k.p.c., art. 228 k.p.c.), iż następstwo posiadania jest typowe dla spraw o zasiedzenie służebności przesyłu lub służebności gruntowych o treści odpowiadającej służebności przesyłu. W okresie transformacji gospodarczej, której podlegały przedsiębiorstwa państwowe sektora energetycznego, typowe było ich przekształcanie, z reguły najpierw w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, które następnie podlegały prywatyzacji lub komunalizacji na podstawie przepisów szczególnych, ale na każdym etapie zmian zachowana była konstrukcja prawna następstwa prawnego. Oznacza ono wstępowanie w ogół praw i obowiązków poprzednika, co zwłaszcza u przedsiębiorców dostarczających energię elektryczną, gaz, ciepło itp. jest dosyć oczywiste ze względu na konieczność utrzymania ciągłości dostaw przez stale tę samą infrastrukturę techniczną. Przekształcenia te z natury są niedostrzegalne, a w każdym razie dość obojętne zarówno dla odbiorców dostarczanych mediów, jak

też dla podmiotów mających związek innej natury z takimi przedsiębiorcami. Do nich można zaliczyć znośnięcie przechodzenia przez nieruchomości linii energetycznych, ciepłociągów, gazociągów itp., które ma taką samą postać i zakres obciążenia własności tych nieruchomości, bez względu na właściciela urządzeń przesyłowych i jego formę prawną.

Z kolei we wcześniejszym postanowieniu z dnia 02 marca 2017 roku (sygn. akt V CSK 356/16), Sąd Najwyższy wskazał, że istotą prawa służebności przesyłu jest uprawnienie przedsiębiorstwa przesyłowego do korzystania z cudzego gruntu w zakresie umożliwiającym eksploatację przechodzących przez ten grunt urządzeń służących do przesyłania pary, gazu, wody czy energii elektrycznej (art. 305¹ k.c.). Do wykazania przeniesienia posiadania tego rodzaju służebności na uczestnika postępowania nie było konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych, lecz wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu mediów w zakresie działalności przedsiębiorstwa przesyłowego, znajdujące się wewnątrz, na lub ponad gruntem, istniały w oznaczonym miejscu i były wykorzystywane do tego celu oraz że działanie to jest kontynuowane przez uczestnika, który przedstawił na tę okoliczność odpis księgi inwentarzowej wskazującej na posiadanie urządzeń technicznych do przesyłu energii. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom, przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, natomiast nie ma istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż uczestnik wykazał, że jest następcą prawnym przedsiębiorstw państwowych, a następnie spółek Skarbu Państwa, które wybudowały urządzenia elektroenergetyczne na nieruchomości wnioskodawcy i je eksploatowały oraz modernizowały i naprawiały. Przedstawił dokumentację związaną z budową i eksploatacją tych urządzeń przez swoich poprzedników prawnych, którą od nich otrzymał w związku z przekazaniem mu tych urządzeń. Z twierdzeń uczestników postępowania nie wynika, aby urządzenia znajdujące się na gruncie wnioskodawcy kiedykolwiek zostały porzucone przez przedsiębiorstwo energetyczne, a mieszkańcy okolic G. pozbawieni dostaw prądu. Wnioskodawca nie wskazał też, aby urządzenia te kiedykolwiek były posiadane i eksploatowane przez podmiot, który nie był poprzednikiem prawnym uczestnika. W tych okolicznościach na zasadzie domniemania faktycznego należy przyjąć, że uczestnik, będący następcą prawnym przedsiębiorstw państwowych i spółek Skarbu Państwa, które posiadały je poprzednio, posiadający przekazaną mu przez te podmioty dokumentację techniczną tych linii i będący obecnie bezspornie ich właścicielem i posiadaczem, uzyskał to posiadanie w drodze następstwa prawnego od swoich poprzedników prawnych, a posiadanie tych urządzeń przez uczestnika i jego poprzedników prawnych nie zostało przerwane. W ocenie Sądu do wykazania tych okoliczności nie jest potrzebne przedstawienie protokołów zdawczo – odbiorczych co do konkretnych urządzeń dotyczących ich przekazania kolejnym przekształcanym podmiotom, ale okoliczność ta może być ustalona, zgodnie z zasadami postępowania cywilnego, na podstawie wszystkich przedstawianych przez uczestników postępowania dowodów, przy uwzględnieniu zasady swobodnej ich oceny przez Sąd.

Wobec powyższego Sąd uznał, że uczestnik wykazał swoje następstwo co do nieprzerwanego posiadania i własności urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy, których bezspornie jest obecnie właścicielem i które faktycznie posiada.

Wskazać również należy, iż zgodnie z treścią obowiązującego obecnie art. 172 § 1 k.c. posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze (§ 2). Z kolei, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści (art. 176 k.c.).

Uczestnik w niniejszej sprawie wskazał, że w jego ocenie nabył on na gruntach wnioskodawcy służebność przesyłu w dniu 06 grudnia 2010 roku (k. 902). W podniesionym zarzucie ostatecznie wskazano więc zarówno rodzaj służebności,

która miała zostać nabyta przez zasiedzenia jak i podmiot, na rzecz którego nabycie miało nastąpić. Wskazaną datą nabycia Sąd nie jest zaś zawiązany, zwłaszcza w sprawie, w której okoliczność zasiedzenia jest podnoszona jako zarzut i wydane w której orzeczenie nie ma skuteczności erga omnes.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż uczestnik i jego poprzednicy prawni byli posiadaczami służebności gruntowej, a po dniu 03 sierpnia 2008 roku służebności przesyłu, na wskazanej we wniosku nieruchomości, w sposób prowadzących do zasiedzenia tego prawa. Aby stwierdzić, czy do zasiedzenia doszło, należy ustalić w pierwszej kolejności początek biegu jego terminu. Wniosek w niniejszej sprawie dotyczył nieruchomości objętej księgą wieczystą numer (...), składającej się w chwili wniesienia wniosku między innymi z działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym (...) (obecnie (...) i (...)).

Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, iż urządzenia elektroenergetyce posadowione na nieruchomości, dla której jest prowadzona księga wieczysta numer (...) zostały wybudowane w różnych latach (1957-1976), przy czym ostatnia ich modernizacja mogąca wiązać się ze zmianą ich przebiegu miała miejsce w 1988 roku. Ponieważ dokładne daty objęcia w posiadanie nieruchomości wnioskodawcy co do poszczególnych linii elektroenergetycznych przez Skarb Państwa w związku z budową tych linii elektroenergetycznych i ich modernizacją nie są znane, Sąd uznał, że najpóźniej nastąpiło to z dniem 01 stycznia 1989 roku. Nie ma bowiem wątpliwości, że w tej dacie wszystkie urządzenia elektroenergetyczne posadowione na nieruchomości wnioskodawcy znajdowały się już na gruncie i ich posadowienie i przebieg od tej daty nie zmieniły się.

Kolejną kwestią jest ustalenie długości terminu zasiedzenia służebności przesyłu. Kwestia ta jest związana z ustaleniem dobrej lub złej wiary poprzedników prawnych wnioskodawcy jako posiadaczy służebności, a precyzyjniej ich dobrej lub złej wiary w momencie objęcia nieruchomości w posiadanie odpowiadające treści służebności. W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż poprzednicy prawni wnioskodawcy objęli służebności w posiadanie w dobrej wierze.

Linie energetyczne posadowione na nieruchomości wnioskodawcy były budowane przez przedsiębiorstwa państwowe, w ramach ich zadań, na podstawie obowiązujących przepisów dotyczących elektryfikacji. Przed ich wybudowaniem sporządzano dokumentację projektową, którą uzgadniano z innymi organami władzy i przedsiębiorstwami państwowymi. Co charakterystyczne, w niniejszej sprawie budowa urządzeń przez przedsiębiorstwa państwowe następowała na gruncie Skarbu Państwa. Posadowienie urządzeń elektroenergetycznych nie wiązało się więc z początkiem biegu posiadania służebności, gdyż w świetle zasady jednolitej własności państwowej, zarówno właścicielem gruntu jak i urządzeń elektroenergetycznych posadowionych na gruncie była ta sama osoba prawna (Skarb Państwa).

Powyższa sytuacja w ocenie Sądu ulegała zmianie dopiero w dniu 07 stycznia 1991 roku, w którym to dniu weszła w życie ustawa z dnia 20 grudnia 1990 roku o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. W art. 1 pkt 9 tej ustawy stanowiono, że przedsiębiorstwo państwowe wykonuje wszelkie uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego będącego w jego dyspozycji, z wyjątkiem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi (porównaj między innymi uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r. III CZP 38/91, OSNC 1991/10-12, poz. 118). Dopiero z tym dniem przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w O., które powstało w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w B. na bazie zakładu (...) w O., stało się właścicielem na zasadzie sukcesji generalnej urządzeń przesyłowych, znajdujących się wówczas nadal na gruntach Skarbu Państwa. Dopiero od tego dnia różnym podmiotom prawa przysługiwała własność nieruchomości oraz urządzeń elektroenergetycznych, co umożliwiło rozpoczęcie biegu terminowi zasiedzenia służebności.

W ocenie Sądu rozpoznającego sprawę objęcie przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń energetycznych w posiadanie na gruncie Skarbu Państwa z tym dniem nastąpiło przy tym w dobrej wierze.

W postanowieniu z dnia 06 czerwca 2018 roku (sygn. akt III CSK 60/18) Sąd Najwyższy wskazał, że rozstrzygając, czy uzyskanie posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w złej wierze, należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania

służebności; domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien był wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Zatem, od okoliczności konkretnej sprawy zależy ocena czy posiadanie służebności może być zakwalifikowane jako posiadanie w dobrej wierze. Z kolei w postanowieniu z dnia 18 sierpnia 2017 roku (sygn. akt IV CSK 636/16) wskazano, że w wypadku gdy sami właściciele nieruchomości podjęli inicjatywę budowy gazociągu czynem społecznym, nie po to aby tylko zbudować gazociąg przebiegający po ich nieruchomościach, ale po to aby otrzymywać gaz z powstałych przyłączy gazowych w czasie jego eksploatacji przez przedsiębiorstwo energetyczne, to taka zgoda na eksploatację przez przedsiębiorstwo energetyczne linii przesyłowej, a zatem na posiadanie przez niego cudzej nieruchomości w granicach służebności bez formalnego ustanowienia służebności w drodze umowy, w której właściciel złożyłby oświadczenie w formie aktu notarialnego, nie dawała podstawy do przyjęcia złej wiary.

Z powyższych uchwał wynika, iż oceniając, czy objęcie w posiadanie nieruchomości na początku biegu terminu zasiedzenia (moment ten jest bowiem istotny dla ustalenia dobrej lub złej wiary posiadacza) zależy od całokształtu okoliczności danej sprawy. Do ustalenia dobrej wiary nie jest przy tym konieczne posiadanie dokumentu stwierdzającego to uprawnienie (umowy, decyzji administracyjnej), ale wystarczające jest zachowanie właściciela nieruchomości wskazujące na fakt, iż akceptuje on istnienie na jego nieruchomości urządzeń przesyłowych i wyraża zgodę na ich posadowienie i trwanie.

W niniejszej sprawie przedsiębiorstwo państwowe (spółka Skarbu Państwa) objęła posiadanie służebności na gruncie należącym do Skarbu Państwa. Objęcie to nastąpiło w warunkach zmian ustrojowych państwa, na zasadzie sukcesji generalnej. Trudno w takiej sytuacji przyjąć, że Skarb Państwa nie godził się na posiadanie przez należącą do niego spółkę na jego gruntach urządzeń przesyłowych, tym bardziej, iż zaspokajały one ważne potrzeby społeczne – zaopatrzenie w prąd ludności. W ocenie Sądu należy więc przyjąć, że w dniu 07 stycznia 1991 roku poprzednik prawny uczestnika objął w posiadanie służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu w dobrej wierze. Okoliczności tej nie zmienia fakt, iż w dniu 19 stycznia 2004 roku nieruchomość ta została zbyta na rzecz rodziców wnioskodawcy. Nabywcy przy zachowaniu należytej staranności powinni byli przy tym wiedzieć, iż nabywają grunt z istniejącymi na nim urządzeniami przesyłowymi, które są znacznych rozmiarów i widoczne nad gruntem. Po zawarciu umowy przez wiele lat nie wysuwali oni przy tym wobec przedsiębiorstw energetycznych żadnych roszczeń związanych z posadowieniem tych urządzeń.

W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, iż uczestnik (...) Spółka Akcyjna w G. nabył z dniem 08 stycznia 2011 roku (po upływie 20 lat) na nieruchomości wnioskodawcy służebność przesyłu co do wszystkich posadowionych na dawnej działce gruntu(...) urządzeń przesyłowych.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych wyżej przepisów, wniosek o ustanowienie służebności przesyłu uległ oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Niewątpliwym jest, że w sprawie zachodziła sprzeczność interesów uczestników postępowania, polegająca na tym, że jej pozytywne rozstrzygnięcie oznaczało zwiększenie praw wnioskodawcy kosztem uczestnika, który musiałby uiszczać wynagrodzenie za korzystanie z jej nieruchomości, czego dotychczas nie czynił (patrz postanowienie Sądu Najwyższego z 05 grudnia 2012 roku, I CZ 148/12). Uczestnik wygrał sprawę w całości, Sąd uznał bowiem, że jego poprzednicy prawni i on sam zasiedzieli wszystkie służebności, których ustanowienia dotyczył wniosek, wnioskodawcę należy obciążyć więc na jego rzecz kosztami postępowania. Koszt ten po stronie uczestnika stanowiły: wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej w kwocie 240 złotych (§ 7 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu – z uwagi na datę wszczęcia postępowania), 5.000 złotych zaliczek wynagrodzenie na biegłego, opłata do

zażalenia (k. 394) oraz 17 złotych opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, czyli łącznie 7.537 złotych. Kolejną opłatę od zażalenia w kwocie 40 złotych (k. 284), Sąd odwoławczy przy rozpoznaniu zażalenia rozliczył, wskazując, że uczestnicy postępowania zażaleniowego w tym zakresie ponoszą koszty postępowania powstałe po ich stronie (k. 335).

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie brak jest podstaw do odstąpienia od obciążenia wnioskodawcy kosztami postępowania. Jest on właścicielem dużego gospodarstwa rolnego, którego działalność ma podobną charakterystykę jak prowadzenie działalności gospodarczej. Wszczął postępowanie wymagające skomplikowanego postępowania dowodowego i rozwiązania licznych skomplikowanych zagadnień prawnych, celem uzyskania korzyści majątkowej. Przez wiele poprzednich lat on i jego poprzednicy prawni nie wysuwali w stosunku do przedsiębiorstw energetycznych żadnych roszczeń, co doprowadziło ostatecznie do zasiedzenia służebności. Nieruchomość nabył już z istniejącymi urządzeniami energetycznymi, co niewątpliwie wpływało na jej wartość w chwili nabycia. W tych okolicznościach samo długoletnie posiadanie służebności przez uczestnika bez uiszczania wynagrodzenia nie jest wystarczające do odstąpienia od obciążenia wnioskodawcy kosztami postępowania, tym bardziej że wnioskodawca nie wykazał, aby nie stać go było na ich uiszczenie.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. w zw. z art. 520 § 3 zd. 1 k.p.c. Na koszty te składały się wypłacone tymczasowo ze Skarbu Państwa kwoty wynagrodzenia biegłego (k. 335, 354, 471, 388, 566, 467), w łącznej kwocie 8.874,06 złotych.